

Veelgebruikte woorden en termen in het hoger onderwijs

Tijd voor wat verduidelijking!

B

BACHELOROPLEIDING: Er bestaan professionele bachelors en academische bachelors. De bacheloropleiding – professioneel of academisch – omvat minstens honderdtachtig studiepunten. Als je slaagt in een bacheloropleiding, behaal je de graad van Bachelor. Alle academische bachelors volg je aan een universiteit.

BACHELOR-NA-BACHELOR-OPLEIDING: Je moet eerst een bachelor behaald hebben om te mogen starten. Een banaba is een verdere specialisatie, meestal aansluitend op je basisopleiding en omvat minstens zestig studiepunten. Je hoeft er geen leerkrediet voor in te zetten.

BACHELORPROEF: Deze proef is een finaliteit van een professioneel gerichte bacheloropleiding. De proef vertrekt vanuit een heldere en onderbouwde probleemstelling of onderzoeksvraag die, waar mogelijk, in een internationaal perspectief wordt geplaatst.

C

CREDITCONTRACT: Je schrijft je in met het oog op het behalen van een creditbewijs voor één of meerdere opleidingsonderdelen, los van de opleiding. Je kan rekenen op begeleiding van de instelling voor de opleidingsonderdelen waarvoor je een creditcontract hebt afgesloten.

D

DIPLOMACONTRACT: Je schrijft je in met het oog op het behalen van een diploma van een opleiding of voor een volledig schakel- of voorbereidingsprogramma of voor een postgraduaatsopleiding.

DOCTORAAT: Dit is de hoogste graad in de Vlaamse diploma-ranking en wordt behaald aan een universiteit na de openbare verdediging van een proefschrift. De doctoraatsopleiding vormt de onderzoeker die op een zelfstandige wijze een bijdrage dient te leveren aan de ontwikkeling en de groei van de wetenschappelijke kennis.

A

ACADEMIEJAAR: Een periode van een 'schooljaar' aan een hogeschool of universiteit, meestal opgesplitst in semesters en in lesweken + lesvrije weken die bedoeld zijn om je examens voor te bereiden. Een academiejaar begint ten vroegste op 1 september en eindigt op de dag voor het begin van het volgende academiejaar. De precieze aanvangsdatum wordt bepaald door de onderwijsinstelling.

AFSTUDEERRICHTING: Een opleiding kan verschillende afstudeerrichtingen hebben. Het is een onderdeel waarin je je gespecialiseerd hebt en dit wordt vermeld op je diploma. Afstudeerrichtingen kunnen verschillen per onderwijsinstelling. Afstudeerrichtingen moeten minstens dertig studiepunten omvatten.

E

ECTS: ECTS betekent voluit 'European Credit Transfer and Accumulation System' en staat voor een Europees systeem voor de overdracht en de verzameling van studiepunten die worden toegekend aan onderdelen van een studie of opleiding. ECTS garandeert een uniforme beschrijving van elke opleiding, wat een grotere transparantie en vergelijkbaarheid in Europa betekent.

EERDER VERWORVEN COMPETENTIE (EVC): Eerder verworven competenties gaat over het geheel van kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes die je hebt verworven buiten het traditionele onderwijs- en opleidingscircuit. Je hebt er dus geen diploma of getuigschrift over. Je kan deze competentie(s) bv. verworven hebben via beroepservaring. Je kan proberen deze EVC's te laten erkennen, door een EVC-procedure op te starten in de onderwijsinstelling. Als ze worden erkend kunnen ze leiden tot vrijstellingen en dan moet je bepaalde onderdelen van een opleiding niet meer volgen. Indien het resultaat wordt erkend, dan wordt dit in een kwalificatiebewijs of een bewijs van competenties gegoten. Dit kan je inzetten voor vrijstellingen in een opleiding of op de arbeidsmarkt.

ACADEMISCH GERICHTE BACHELOROPLEIDING:

Academische bacheloropleidingen leggen de nadruk op een brede academische (theoretische) vorming of een vorming in de kunsten. Ze zijn gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en bereiden je voornamelijk voor op een masteropleiding. Alle bacheloropleidingen hebben een studieomvang van minstens honderdtachtig studiepunten. De opleiding wordt georganiseerd door de universiteiten (m.u.v. de Hogere Zeevaartschool) of door hogescholen in een associatie met een universiteit (kunstopleidingen, School of Arts ...).

ASSOCIATIE: Een samenwerkingsverband tussen één universiteit en ten minste één hogeschool.

EERDER VERWORVEN KWALIFICATIE (EVK):

Een 'Eerder Verworven Kwalificatie' gaat over wat je vroeger reeds hebt gestudeerd. In een EVK-procedure wordt gekeken naar de studiebewijzen die je al behaald hebt. Er wordt nagegaan of je op basis hiervan eventueel vrijstellingen kan krijgen in je opleiding. Kwalificaties kunnen zijn: diploma's, getuigschriften, certificaten, binnen- of buitenlandse studiebewijzen, creditbewijzen, attesten van opleidingen waarvoor je met succes een examen hebt afgelegd. Deze studiebewijzen tonen aan dat je over bepaalde competenties beschikt.

EXAMENCONTRACT: Je schrijft je in voor het afleggen van examens met het oog op het behalen van hetzij een diploma van een opleiding, hetzij een creditbewijs voor één of meerdere opleidingsonderdelen. Je volgt geen les en je legt enkel de examens af. Bepaalde opleidingsonderdelen komen omwille van hunaard (bv. een practicum) niet in aanmerking voor een examencontract. De instelling legt in de onderwijsregeling vast over welke opleidingsonderdelen het gaat en motiveert dat ook.

F

FACULTEIT: Een faculteit is een hoofdafdeling van een universiteit. In een faculteit zijn een aantal verwante opleidingen en onderzoeksgroepen verenigd. In toenemende mate gebruiken ook hogescholen die term voor hun afdelingen, waarin dan verwante opleidingen zijn verenigd. Een faculteit staat onder leiding van een decaan.

G

GENERATIESTUDENT: Een student die zich, in een bepaald academiejaar, voor het eerst inschrijft met een diplomacontract voor een professioneel of academisch gerichte bachelor in het Vlaamse hoger onderwijs.

H

Hbo5-OPLEIDINGEN: Het hoger beroepsonderwijs omvat opleidingen op niveau vijf van de Vlaamse kwalificatiestructuur (vandaar de roepnaam hbo5). De opleidingen bereiden voor op het uitvoeren van een beroep en zijn gericht op doorstroom naar bacheloropleidingen. Zij situeren zich qua niveau net onder de professionele bachelor en duren ongeveer twee jaar. Het niveau is minder theoretisch dan een bacheloropleiding. Het werkplekieren vormt een belangrijk onderdeel van een hbo5-opleiding en omvat minimaal een derde van de studieomvang. Hbo5 omvat twee soorten opleidingen: de hogere opleidingen van het volwassenenonderwijs en de opleiding Verpleegkunde. Meer over hbo5 op pagina 19.

L

LEERKREDIET: Het leerkrediet is het totale pakket van studiepunten dat iedereen kan inzetten gedurende zijn hogere studieloopbaan aan de Vlaamse hogescholen en universiteiten. Het leerkrediet kan je vergelijken met een virtuele rugzak gevuld

met studiepunten. Bij je start in het hoger onderwijs krijg je honderdveertig studiepunten, bij inschrijving haal je de studiepunten die je opleiding 'kost' uit je rugzak. Op het einde van het academiejaar ontvang je de studiepunten terug waarvoor je een creditbewijs verwierf (= geslaagd bent). De eerste zestig studiepunten die je verwerft als je ingeschreven bent met een diplomacontract, worden dubbel bij je leerkrediet geteld. Het leerkrediet is enkel van toepassing op de basisopleidingen hoger onderwijs (bachelor en master) en enkel wanneer je studeert met een diploma- of creditcontract. De stand van je leerkrediet kan je opvragen op Studentenportaal.be. Meer over leerkrediet op pagina 37.

M

MASTEROPLEIDING: Masteropleidingen leggen de nadruk op gevorderde wetenschappelijke of artistieke kennis en competenties die je nodig hebt voor de zelfstandige beoefening van wetenschap of kunst, of voor de uitoefening van een beroep. Een master omvat minstens zestig studiepunten. Masters zijn altijd academisch gerichte, maar kunnen ook een professionele gerichtheid hebben. Een masteropleiding wordt afgesloten met een masterproef. Naast de universiteiten kunnen ook de hogescholen (in een associatie met een universiteit) masteropleidingen aanbieden.

MASTERPROEF: Dit is een werkstuk waarmee een masteropleiding wordt afgerond. De student toont dat hij/zij beschikt over een analytisch en synthetisch vermogen of over een zelfstandig probleemoplossend vermogen op academisch niveau of over de mogelijkheid een kunstzinnige schepping te creëren. De masterproef toont de algemeen kritisch-reflecterende ingesteldheid of de onderzoeksgesteldheid van de student aan.

MASTER-NA-MASTER-OPLEIDING: Je moet eerst een master behaald hebben om te mogen starten aan een master-na-masteropleiding. Het is een verdere specialisatie, meestal aansluitend op je masteropleiding en omvat minstens zestig studiepunten. Je hoeft er geen leerkrediet voor in te zetten.

MODELTRAJECT: Dit is een door de onderwijsinstelling uitgetekend studietraject voor een opleiding. De opleidingsonderdelen zijn meestal gegroepeerd in opeenvolgende delen van zestig studiepunten per academiejaar (voor wie voltijds studeert). Modeltrajecten bestaan voor elke bachelor- en masteropleiding.

O

OPLEIDINGSONDERDEEL: In het hoger onderwijs spreken we niet langer van 'vakken' maar van 'opleidingsonderdelen'. Het is een afgebakend geheel van onderwijsactiviteiten + de evaluatie ervan. Bedoeling van het vak is dat de student bepaalde competenties (= kennis, inzicht, vaardigheden en attitude) verwerft. Per opleidingsonderdeel waarvoor je geslaagd bent, ontvang je een creditbewijs. Als je je jaar (gedeeltelijk) moet overdoen, moet je dit opleidingsonderdeel niet meer afleggen.

P

PROFESSIONEEL GERICHTE BACHELOROPLEIDING: Een professionele bachelor is gericht op de beroepspraktijk en leert je algemene en specifieke kennis en competenties die je nodig hebt om een bepaald beroep uit te oefenen. Na deze opleiding is er altijd een directe uitstroommogelijkheid naar de arbeidsmarkt. De opleiding wordt georganiseerd door de hogescholen, de School of Arts en de Hogere Zeevaartschool.

S

SCHAKELPROGRAMMA: Dit is een overgangsprogramma tussen een professionele bachelor en een academische master, met een studieomvang van ten hoogste negentig studiepunten. De juiste omvang hangt af van de vooropleiding die je volgde en de gekozen master. Doel is om academische vaardigheden en wetenschappelijk-disciplinaire basiskennis bij te brengen. Het levert geen academische graad of diploma op, je hoeft dus ook geen leerkrediet in te zetten. Een schakelprogramma geeft toegang tot één welbepaalde master in een welbepaalde instelling.

SCHOOL OF ARTS: Academische en professionele kunstopleidingen worden ondergebracht in een School of Arts. Het betreft een aparte structuur binnen de hogescholen en de universiteiten zitten mee in het bestuur. Academische kunstopleidingen worden dus niet geïntegreerd in de universiteiten. Het gaat over alle hogere opleidingen binnen volgende drie studiegebieden: (1) audiovisuele en beeldende kunst, (2) muziek en podiumkunsten, (3) de kunstgerelateerde opleidingen (professionele bacheloropleidingen). Het ontwikkelen en beoefenen van de kunsten, het doen van (praktijkgericht) wetenschappelijk onderzoek in de kunsten en maatschappelijke & wetenschappelijke dienstverlening behoort tot hun opdracht.

STUDIEPUNT: Dit is een maat voor studiebelasting. Een studiepunten is gelijk aan ongeveer 25 tot 30 uur studie (oefeningen, hoorcollege, labo ...). De studieomvang van elke opleiding en elk opleidingsonderdeel wordt in studiepunten uitgedrukt.

STUDIERENDEMENT: Dit is de verhouding van het aantal verworven studiepunten (waarvoor geslaagd) t.o.v. het aantal opgenomen studiepunten (waarvoor ingeschreven).

V

VOLGTIJDELIJKHEID: De regels, vastgelegd door de instelling, die bepalen in welke volgorde je examens kan afleggen over verschillende opleidingsonderdelen of in welke volgorde je kan inschrijven voor opleidingen. Zo zal je maar kunnen inschrijven voor en examens afleggen van het opleidingsonderdeel 'Engels voor gevorderden' als je eerst geslaagd bent voor het opleidingsonderdeel 'Engels voor beginners'.

VOORBEREIDINGSPROGRAMMA: Dit programma kan je worden opgelegd als je geen diploma hebt dat je op rechtstreekse wijze toelating verleent tot de opleiding waarvoor je wilt inschrijven. Het programma wordt op maat bepaald en hangt af van het inhoudelijk verschil tussen de al gevolgde opleiding en de opleiding die je wil volgen. Het levert geen academische graad of diploma op, je hoeft er dan ook geen leerkrediet voor in te zetten. Een voorbereidingsprogramma geeft toegang tot één welbepaalde opleiding in een welbepaalde instelling.